

Prof. dr hab. Michał Stefanowski
Wydział Wzornictwa
Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie
ul. Myśliwiecka 8; 00-459 Warszawa

RECENZJA

Zleceniodawca recenzji:

Uniwersytet Artystyczny w Poznaniu. Pismo z dn. 16.01.2020 r., informujące o wyznaczeniu
mojej osoby przez CK recenzentem komisji habilitacyjnej do oceny osiągnięć Pana **dr
Krzysztofa Kwiatkowskiego**, nr sprawy: BCK-VII-L-10607/19. Do zlecenia została
dołączona dokumentacja złożona przez Habilitanta:

1. Dorobek / Autoreferat (w języku polskim i angielskim)
2. Projekty
3. Dydaktyka
4. Dokumenty (w tym życiorys i poświadczona kopia dokumentu stwierdzającego posiadanie stopnia doktora)

ŻYCIORYS

Pan dr Krzysztof Kwiatkowski uzyskał tytuł magistra po obronie dyplomu zrealizowanego w 1988 roku, w Państwowej Wyższej Szkole Sztuk Plastycznych w Poznaniu, w Pracowni Projektowania Form Przemysłowych prof. Tomasza Matuszewskiego, w której od 1987 roku pełnił funkcję asystenta stażysty, a po obronie dyplomu został asystentem. W 1992 roku odbył kurs dydaktyczno-pedagogiczny w PWSSP w Poznaniu, a w 1998 roku w tejże uczelni, przemianowanej na Akademię Sztuk Pięknych, objął funkcję Kierownika Pracowni Projektowania Opakowań, początkowo na Wydziale Komunikacji Multimedialnej, a następnie na Wydziale Grafiki, w Katedrze Komunikacji Wizualnej ASP (od 2010 r. Uniwersytetu Artystycznego) w Poznaniu. W roku 2009 obronił w Akademii Sztuk Pięknych w Poznaniu pracę doktorską zatytułowaną: „Nowa Synagoga w Poznaniu - wirtualna rekonstrukcja”. Równolegle do prowadzonej działalności dydaktycznej jest projektantem aktywnym na polach architektury wnętrz, projektowania produktu, grafiki użytkowej i multimediiów.

OCENA AUTOREFERATU

W przedstawionym Autoreferacie pan Krzysztof Kwiatkowski opisuje swoje refleksje dotyczące roli projektanta wzornictwa w kontekście własnych doświadczeń, zdobytych przede wszystkim w trakcie prac nad fotelami dla transportu publicznego. Pisze o konieczności pogodzenia interesów różnych stron, zamawiającego i użytkownika.

Przedstawia sytuację projektanta i konieczność „kompromisu potrzeb i możliwości”. Autor podziela wiele poglądów i spostrzeżeń Victora Papanka zawartych w książce „Design dla realnego świata”. Zgadza się z jego opinią, że współodpowiedzialność za stan otaczającego nas świata spada na projektantów i na przemysł i że projektanci nie powinni brać udziału w kreowaniu sztucznych trendów i niepotrzebnych produktów. Powinni odpowiadać na rzeczywiste potrzeby użytkowników. Autor konkluduje, że projektowanie foteli dla transportu publicznego odpowiada na istotną potrzebę ludzi, jaką jest konieczność przemieszczania się. Tak jak Papanek, widzi rolę projektanta jako tłumacza rozumiejącego uwarunkowania techniczno-ekonomiczne, socjalne i marketingowe. Sukces projektu jest, jego zdaniem, uzależniony od pogodzenia przez projektanta oczekiwań nabywcy i użytkowników. Projekty siedzisk dla transportu publicznego muszą uwzględniać czynniki takie jak: komfort i bezpieczeństwo, funkcjonalność, wytrzymałość, ekonomię, stylistykę i marketing. Pisząc o formie pojazdów i ich elementów, Autor stwierdza, że transport publiczny stanowi odrębną kategorię stylistyczną i nie powinien podlegać szybko mijającym trendom. Forma projektowanych obiektów powinna być adekwatna do pełnionej przez nie funkcji. Tym bardziej, że cykl życia produktów wynosi w wypadku autobusu 15 lat, a dla pociągu 30 lat. Projektant musi w związku z tym wyprzedzać swój czas i przewidywać co będzie w przyszłości.

W kontekście technik wspierających projektanta Autor pisze o wykonanym wspólnie z Marcinem Konickim opracowaniu schematu procesu projektowego sprzężonego z działaniem wdrożeniowym i uwzględniającego projekt badawczy. Autor stwierdza, że „osadzanie otwartych procesów badawczych w procesie wdrożeniowym może być przyczyną klęski”. Dlatego w przypadku realnych projektów tak istotne jest ich właściwe umiejscowienie.

W kolejnych rozdziałach Autoreferatu Autor podkreśla rolę wpływających na ostateczny efekt projektu istotnych czynników jakimi są ergonomia i różnorakie przepisy, bez uwzględnienia których produkty takie jak fotele dla transportu publicznego nie mogą być dopuszczone do użytkowania.

W końcowej części tekstu ponownie pojawia się słowo „kompromis”, bez którego niemożliwe jest doprowadzenie do wdrożenia większości produktów, a zwłaszcza produktów z dziedziny, którą Habilitant się zajmuje. Przedstawione przez Autora podejście do projektowania i opisane zagadnienia świadczą o jego dużym doświadczeniu, umiejętnościach, świadomości i odpowiedzialnym podejściu do uprawianego zawodu.

Praca zawiera szereg nieskorygowanych literówek. Zdarza się to obecnie w wielu publikacjach i często już przestajemy reagować, ale w przypadku pracy habilitacyjnej pozwalam sobie zwrócić na to uwagę.

OCENA DOROBKU DYDAKTYCZNEGO, NAUKOWEGO I POPULARYZATORSKIEGO

Swoją drogę dydaktyczną pan Krzysztof Kwiatkowski rozpoczął jako asystent w pracowni projektowania produktu prof. Tomasza Matuszewskiego. Zajmował się tam projektowaniem wstępnym i uznał, że kształtowanie papieru daje studentom większe szanse panowania nad wszystkimi fazami projektu, od koncepcji aż do realizacji. Po kilku latach uzyskał możliwość samodzielnego prowadzenia Pracowni Projektowania Opakowań. Na początku w pracowni kształcili się studenci wzornictwa i dyplomy zrealizowała tam grupa osób odnosząca obecnie sukcesy na rynku projektowym. Ulokowanie pracowni na Wydziale Grafiki i Komunikacji Wizualnej miało wpływ na poszerzenie grupy studiujących w niej studentów, a co za tym idzie, na przeformułowanie programu dydaktycznego. Pojawiły się zagadnienia dotyczące komunikacji wizualnej. Autor opisuje jak jego własne doświadczenia zawodowe wpływały na urealnianie tematów proponowanych studentom. Jego współpraca z branżowym pismem Packaging umożliwiła publikację prac studenckich i organizację ich wystaw na terenie Międzynarodowych Targów Poznańskich. Prace Jego studentów prezentowane były także na innych wystawach.

Istotnym elementem w rozwoju pracowni były kontakty międzynarodowe z uczelniami niemieckimi z Magdeburga i Hanoweru, które niestety nie przerodziły się w stałą współpracę. Innym istotnym elementem funkcjonowania Pracowni Projektowania Opakowań jest współpraca z firmami zewnętrznymi, dzięki której studenci zdobywają wiedzę o stosowanych technologiach i poznają realia rynku. Niektóre ze zrealizowanych w ramach kursu dydaktycznego projektów zostały wprowadzone do produkcji.

Ważnym momentem było dla Autora rozpoczęcie w 2012 roku współpracy z p. Aleksandrą Płocińską, która została jego asystentką. Jej doświadczenie graficzne poszerzyło ofertę programową pracowni. Jak pisze pan Krzysztof Kwiatkowski, z czasem wzrosło skomplikowanie poruszanych w pracowni zagadnień projektowych. Pojawiły się tam złożone zestawy i opakowania z materiałów takich jak szkło, drewno i inne. Prowadzący pracownię „budują zwiększenie świadomości procesu projektowego i pokazują osadzenie projektów w kontekście działań marketingowych”. Duża waga przywiązywana jest do technologii.

Bez wątpienia bogate własne doświadczenia profesjonalne Autora i wypracowane latami metody dydaktyczne mają wpływ na efekty kształcenia studentów. Opisany program i zaprezentowane na ilustracjach projekty świadczą o wiedzy studentów o technologiach, materiałach i rynku, a także o ich kreatywności. Jeszcze kilkanaście lat temu takie podejście uznane byłoby za oczywiste i wystarczające. Jednak dzisiaj pojawiły się inne priorytety, przed którymi stanęli producenci, projektanci i stanęliśmy wszyscy. Jednym z nich jest ekologia, zanieczyszczenie środowiska i nadmiar odpadów. To jest ogromne wyzwanie dla producentów i użytkowników wszystkich produktów, a opakowań w szczególności.

Producenci opakowań nie zatrzymają produkcji i nie zmienią jej profilu z dnia na dzień, ale mają świadomość problemu i wielu z nich pracuje obecnie nad nowymi rozwiązaniami materiałowymi i technologicznymi. Konieczne są także zmiany przyzwyczajeń i zachowań. Wydaje się oczywiste, że te zagadnienia powinny być obecnie absolutnym priorytetem w edukacji studiujących na wyższej uczelni przyszłych projektantów, których świadomość ma

coraz większy wpływ na otaczającą nas rzeczywistość. Pan Krzysztof Kwiatkowski pisze o realizowanych w pracowni tematach niezwiązanych z „merkantylnym charakterem opakowań”, będących „przeciwwagą dla technologii i odniesień do zastosowań komercyjnych”, o potrzebie uwzględniania potrzeb odbiorców i występującej „czasami, w odpowiedzi na aktualne wyzwania ekologiczne likwidacji lub minimalizacji” opakowań. Świadczy to o obecności tej problematyki w programie pracowni. Przedstawione w Autoreferacie poglądy Autora, zbieżne z poglądami Victora Papanka sugerują, że tak być powinno. Moim zdaniem nie zostało to jednak wystarczająco uwypuklone w tekście i w materiale ilustracyjnym. Znaleźliśmy się w sytuacji, w której „czasami” już nie wystarczy. Wiedza i profesjonalizm prowadzących pracownię mogą dać jeszcze lepsze rezultaty dydaktyczne przy zmianie priorytetów. Tym bardziej, że jak pisze Autor: „Częścią naszego zawodu jest ciągła obserwacja, nauka i wyciąganie wniosków. Absolwent powinien zdawać sobie sprawę z aktualnych wyzwań i być świadomym odpowiedzialności projektanta”.

W ramach działalności naukowej pan Krzysztof Kwiatkowski uczestniczył w realizowanym w 2014 roku przez Uniwersytet Artystyczny w Poznaniu projekcie badawczym „Nowe wzornictwo i opakowania dla produktów klastra Leszczyńskie Smaki”.

Jego praca doktorska uzyskała wyróżnienie Urzędu Miasta Poznania i została opublikowana w Zeszytach Artystycznych UAP. Projekt fotela kolejowego Apollo otrzymał nagrodę Top Design 2016, a tramwaj Moderus Gamma, w którego projektowaniu Autor brał czynny udział otrzymał nagrodę prof. Jana Podoskiego podczas targów TRAKO 2017.

Pan Krzysztof Kwiatkowski prowadzi także działalność popularyzatorską. Jej elementem był wykład „Nowa Synagoga w Poznaniu” podczas zorganizowanych w 2018 roku przez SARP międzynarodowych warsztatów studenckich. Inne przykłady to prezentacja w ramach zorganizowanego przez Samorząd Województwa Wielkopolskiego sympozjum „Zdrowa żywność funkcjonalna”, prezentacje podczas Arena Design 2013 i w ramach konferencji PEP w roku 2009. Prowadził też w zespole serię wykładów otwartych poświęconych zagadnieniom koloru w druku, a od 5 lat organizuje otwarte warsztaty modelowania powierzchniowego dla początkujących.

Od 2018 roku sprawuje opiekę nad kołem naukowym doktorantów Wydziału Grafiki i Komunikacji Wizualnej.

Jest autorem analiz ergonomicznych foteli dla dzieci dla firmy Ster, a dla Ośrodka Badań i Rozwoju tejże firmy wspólnie z p. Marcinem Konickim wykonał „Opracowanie procesu badawczo-wdrożeniowego produktu”. Uczestniczył w zespole, który wykonał ekspertyzy opakowań producentów żywności na zlecenie Concordia Design. W latach 2018 i 2019 był członkiem jury konkursu Art of Packaging. Jest promotorem i recenzentem licznych prac dyplomowych magisterskich i licencjackich zrealizowanych na Uniwersytecie Artystycznym w Poznaniu. W ramach prowadzonej przez siebie Pracowni Opakowań zorganizował stałą współpracę z dwiema firmami produkcyjnymi - partnerami zewnętrznymi, która wspiera realizowany w pracowni proces dydaktyczny.

OCENA DOROBKU PROJEKTOWEGO

W przygotowanym z okazji przewodu habilitacyjnego materiale pan Krzysztof Kwiatkowski wymienił wybrane projekty wykonane po obronie pracy doktorskiej.

Wśród projektów wzorniczych znalazły się tu opracowania obudów sterowników dla firm As i Lars, projekty opakowań do produktów spożywczych i przemysłowych, a przede wszystkim projekty foteli do tramwajów, autobusów i pociągów, których głównym producentem była firma Ster. Znalazłem 23 opracowania dotyczące foteli, z których istotna część została wdrożona. Projekt masowo produkowanego fotela do środków transportu publicznego wymaga dużej wiedzy z zakresu ergonomii, technologii, rynku i estetyki. Jego wdrożenie do produkcji poprzedzone jest wieloma badaniami. Sukces zaprojektowanych przez pana Krzysztofa Kwiatkowskiego foteli na ogromnie konkurencyjnym, wyspecjalizowanym rynku, fakt ich zakupu i stosowania w rozmaitych środkach transportu w wielu krajach świadczy o jego ogromnej fachowości i profesjonalizmie. Niektóre z projektów wzorniczych były wykonane we współpracy z innymi projektantami, jednak ich większość, zwłaszcza projekty foteli zostały wykonane samodzielnie przez Habilitanta.

Opisując dorobek z dziedziny architektury i architektury wnętrz Autor wymienił 26 opracowań, zawierających projekty koncepcyjne, konkursowe i realizacyjne. Są wśród nich m.in. projekty modernizacji i rekonstrukcji elewacji budynków, oraz całych budynków, projekty wnętrz budynków administracji publicznej i budynków kościelnych, projekty aranżacji przestrzeni, projekty organów do zabytkowych wnętrz kościelnych i ich detali. Na mnie osobiście duże wrażenie wywarł projekt tablicy pamiątkowej biskupów poznańskich zrealizowanej w podziemiach poznańskiej Katedry. Szlachetny materiał, nowoczesna, prosta forma i fachowo zastosowane oświetlenie zostały świetnie wkomponowane w surowe, historyczne wnętrze. Złożone projekty architektoniczne były realizowane w zespołach projektowych, a część realizacji była wykonana samodzielnie.

Opisując dorobek w dziedzinie grafiki projektowej Autor przedstawił 28 projektów, w tym identyfikacje krajowych i międzynarodowych imprez sportowych, projekty medali, opakowań, prezentacji multimedialnych i konfiguratorów uzupełniających projekty wzornicze foteli, a także logotypy wydawnictwa i instytucji kultury, identyfikację wizualną firmy EVC, oraz system informacji dla Urzędu Gminy Komorniki.

Jako osobny obszar swojej działalności Autor wymienia multimedia. Przedstawia tu 4 projekty, wśród których znajdują się 2 wykonane w ramach współpracy z firmą Ster, już wcześniej zaprezentowane w dziedzinie grafiki, oraz dodatkowo multimedialna prezentacja świetlic i wykonana w zespole projekcja „Słowa”, wyświetlona na sklepieniu synagogi. Przedstawiony dorobek projektowy świadczy o wszechstronności Autora i jego umiejętnym poruszaniu się po różnych obszarach projektowania. Duże wrażenie zrobiły na mnie zwłaszcza osiągnięcia Habilitanta w dziedzinie projektowania siedzisk do środków transportu publicznego, które były prezentowane na licznych wystawach i targach krajowych i zagranicznych.

OCENA DZIEŁA / OSIĄGNIĘCIA PROJEKTOWEGO

Do opisu osiągnięcia projektowego pan Krzysztof Kwiatkowski wskazał „Projekt fotela kolejowego Apollo”, oraz „Projekt modularnego fotela tramwajowego TRM”.

Są to najnowsze z wdrożonych projektów Autora. Jak pisze, „w obu przypadkach, stopień skomplikowania zadania był sprawdzianem jego umiejętności”. Oba produkty odniosły sukces rynkowy, były eksponowane na wystawach i nagradzane. Fotel Apollo był pierwszym fotelem firmy Ster przeznaczonym dla kolei pasażerskich. Ta dziedzina jest poddana znacznie większym rygorom bezpieczeństwa niż tramwaje i autobusy. Autor opisał żmudny proces projektowy, realizowany we współpracy z Akademią Górniczo-Hutniczą w Krakowie program badawczy, poszukiwanie odpowiednich materiałów i rozwiązań technicznych. W projekcie uwzględniono szereg uwarunkowań ergonomicznych, do sprawdzenia których Autor stworzył własne fantomy. Produkt musiał uwzględniać wytyczne prawne wynikające z przepisów obowiązujących w Polsce i w innych krajach, w których mógłby funkcjonować. Fotel tramwajowy TRM był wykonany w ramach współfinansowanego przez NCBiR i UE projektu „Innowacyjny tramwaj miejski” realizowanego we współpracy z produkującą tramwaje firmą Modertrans i Wydziałem Maszyn Roboczych i Transportu Politechniki Poznańskiej. W wyniku tej pracy powstał projekt systemowego fotela, którego konstrukcja oparta została na metalowym profilu opracowanym podczas prac nad fotelem Apollo. Oprócz zagadnień konstrukcyjnych i ergonomicznych Autor miał wpływ na dobór tkaniny i sposób jej szycia, opracowanie kolorystyki i wszystkich detali, łącznie z typografią logotypu tramwaju umieszczanego na występujących w nim elementach. Zaprojektowany fotel znakomicie został wkomponowany we wnętrze tramwaju Moderus Gamma i z pewnością przyczynił się do wysokiej oceny tego spójnie i kompleksowo zaprojektowanego pojazdu. Oba opisane projekty są świadectwem umiejętności twórczych i biegłości profesjonalnej Autora, o czym pisałem już kilkakrotnie we wcześniejszych fragmentach recenzji.

KONKLUZJA

Po zapoznaniu się z całością przedstawionego materiału, zawierającego: autoreferat, w tym opis wskazanego osiągnięcia artystycznego: projektu fotela kolejowego Apollo, oraz projektu modularnego fotela tramwajowego TRM; publikacje PROJEKTY, oraz DYDAKTYKA - mogę stwierdzić, że pan dr **Krzysztof Kwiatkowski** zaprezentował odpowiednio opracowane materiały.

Habilitant posiada przede wszystkim znaczący dorobek twórczy. Posiada również dorobek organizacyjny i dydaktyczny, oraz umiejętności spełniające wymagania dotyczące przewodu habilitacyjnego w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie artystycznej - sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki, wynikające z ustawy z dn. 14.03.2003 r. (z późniejszymi zmianami) o stopniach naukowych i tytułach oraz o stopniach i tytułach.

